

Mort de dama, res pus

BIEL MESQUIDA

Quan vaig saber que Rafel Duran, un director de teatre inventiu, agut, poètic i que la sap molt llarga, donava vida a aquesta novel·la clàssica de la literatura catalana, *Mort de dama*, (Mdd), el primer text en obduliamontcadí, el llorençvillalonguà dels anys vint del segle passat, vaig tenir una pujada d'alegria d'aquelles de no dir. I tot d'una vaig pensar: quin guster passaria el Villalonga dels anys en què Joan Sales i Joaquim Molas el convertiren en best-seller per un cantó i clàssic català per l'altre, de veure aquella novel·la aiguarègica de joventut, interpretada per un conjunt d'actors tan bons com els de la *Comédie*, amb dramaturg, escenògraf i tota la pesca excel·lents, amb un *metteur en scène* magnífica i, per afegit, coproduïda pel Teatre Principal de Palma (on deien que Villalonga hi enviava una criada, si a la criada li agradava l'obra ell no hi anava) i pel Teatre Nacional de Catalunya, *rien ne va plus!*

No parlaré de la funció perquè no l'he viscuda (encara que no seria estrany que ho fes perquè avui en dia el personal comenta quadres que no ha vist, llibres que no ha llegit, etc., amb la impostura més desfesomiada), però intentaré filar alguns espots de la veritat del llibre: vull animar els lectors que paladegin els sabors de l'obra, que creixen en la relectura, i, també, que vagin a la Sala Petita del Teatre Nacional, on fins dia u de març Dona Obdúlia de Montcada, la darrera dama d'una aristocràcia mallorquina de la Restauració, fa el bategot al centre d'un fresc ben ampli i significatiu de la societat indígena i dels seus visitants estrangers. Recordaré que l'embrió de l'obra fou un text, perdut, de 1921, fet per Villalonga per deixar verda la seva tia Rosa Ribera, que l'havia desheretat. De 1924 a 1930 el va reescriure i l'any 1931, amb el pseudònim de Dhey, el va publicar amb un pròleg encomiàstic de Gabriel Alomar. Allò va ser una bomba literària que va remoure la tòpica calma illenca: uns el tiraren a la mar, els altres l'homenatjaren. Enrevolten Dona Obdúlia agonitzant els representats diversos i contraposats de mons socials encreuats, el món tradicional dels "botifarres" —l'aristocràcia *botifleur* borbònica— i de la noblesa provincent del temps de la Conquesta, el món complex i enfrontat dels intel·lectuals —els de Bé hem dinat, els de l'Ateneo i els de l'Escola Mallorquina—, el món gris dels mossos i el món obert dels estrangers dels felixos 20.

He agafat l'edició de Mdd de 1966 per fullejar-la i he caigut de bell nou dins les seduccions d'un llenguatge entre la sàtira i l'esperpent, entre el disbarat i la crítica, amb un humor i un amor per un temps que se'n va irremissiblement, que t'enganxa amb la força d'un clàssic. La gasivitat de Remei Huguet, la finor plena d'interessos de la baronessa de Bearn, la curtor del Marquès de Collera, la vulgaritat de Violeta de Palma, la densitat reprimida d'Aina Cohen, la curiositat de Miss Nell i la majestat difícil de l'Arxiduc Lluís Salvador cohabitaven, catalitzades per la figura populatxera, xarona, inculta, orgullosa i delirant de Dona Obdúlia que, fins i tot després de morta, amb un testament inesperat, aconseguí ser recordada. Diuen que *Bearn* és una elegia. Estic convençut que hi ha més carn elegíaca en aquests pobres titelles i en la darrera Montcada que ens fan esbutzar de rialles fins a les llàgrimes. Llàgrimes tràgiques, esqueixades, de bon de veres.

Agenda

Entreteniment combatiu. Els viants han d'estar preparats: és possible que en els pròxims dies pels carrers de Barcelona es trobin amb esdeveniments curiosos i aparentment inexplicables. La culpa és de The Influencers, el festival d'art, guerrilla de la comunicació i entreteniment radical que celebra la seva cinquena edició amb un programa protagonitzat per artistes que exploren noves formes de comunicació a través d'intervencions de carrer. És el cas d'Improv Everywhere, un col·lectiu que es va donar a conèixer per les seves accions surrealistes a l'espai públic, amplificades per tot el planeta a través de multitud de vídeos a YouTube. El festival s'inaugura avui amb una conferència de Blu, el graffiter italià protagonista, junt amb Banksy, d'una acció sobre el mur d'Israel que segrega els territoris palestins. Blu, un dels cinc artistes que van participar a la mostra de *street art* de la

Improv Everywhere proposa accions a espais públics.

Tate, presenta una intervenció que ha realitzat a Barcelona envoltat del màxim secretisme. També hi serà un pioner de l'art digital, Wolfgang Staehle, i un jove emergent, Julius Von Bismarck, que presenta *Fulgurator*, una càmera reflex normal que ha estat modificada per tal de projectar imatges imperceptibles per l'ull humà, però que queden registrades a les

màquines fotogràfiques dels espectadors, que trobaran les imatges inesperades només en el moment de visualitzar-les. Entre les seves accions més recents, destaca la que va realitzar el juliol passat durant la visita d'Obama a Berlín, quan va projectar la imatge d'un crucifix sota

el faristol on parlava el llavors candidat presidencial nord-americà. Completen l'oferta els històrics Survival Research Labs, coneguts per les seves *performances* perilloses i destructives, i el col·lectiu d'escriptors Wu Ming, tot un fenomen editorial. **The Influencers. CCCB (Montalegre, 5). Barcelona. Des d'avui fins al dissabte. www.theinfluencers.org.—R. B.**

ART I REFLEXIÓ

Compromís radical. L'asèpsia urbanística provoca que la misèria faci nosa als ulls. Ja no hi ha lloc per a assentaments il·legals de població a camp ras, uns terrenys marginals sense serveis, ni lleis. L'arquitecte Santiago Cirugeda i els col·lectius Democràcia i Todo por la Praxis reflexionen sobre aquestes realitats a l'exposició *Sin Estado*, que centra la seva atenció en poblats ubicats a La Cañada Real (Madrid), en ac-

tual fase d'enderrocament. Entre el material exhibit, que abraça des de cartografies diverses a impactants estudis socioeconòmics, figuren també fotografies de la sèrie *Turning Girls* (imatge), de Democràcia, on l'estètica de les *noies de calendari* té d'escenari aquests pobres territoris. En definitiva, una exposició que fa reflexionar a través del compromís. **ADN Galeria (Enric Granados, 49). Barcelona. Fins al 13 de març.**

TEATRE

La memòria a escena. Entre les moltes peripècies humanes sorgides d'una realitat tan extrema com la Guerra Civil, la de la suïssa Elisabeth Eidenbenz resulta especialment commovedora. Ella va ser la impulsora de la Maternitat d'Elna, una institució benèfica creada amb l'objectiu d'oferir un lloc acollidor i digne a les dones embarassades que deixaven Espanya fugint del règim franquista. Els testimonis d'aquelles mares, recollits en un llibre escrit per Assumpta Montellà, són la base de la dramàturgua que Pablo Ley ha creat per a l'espectacle *La maternitat d'Elna*, un exercici de memòria escènica per ajudar a què la història no s'oblidi. La paraula, la

música i el vídeo es barregen en aquest muntatge protagonitzat per l'actriu i cantant Rosa Galindo, amb l'acompanyament al piano de Luc Olivier Sánchez, i sota la direcció de Josep Galindo. **'La maternitat d'Elna'. Sala 2 del Club Capitol (Rambles, 138). Barcelona. Fins al 8 de març.—B. GINART**

EXPOSICIÓ

Homenatge. L'advocat Josep L. Sagarra Zacarini va estar vinculat durant dècades al Col·legi d'Advocats de Barcelona. Entre 1958 i 1963 va ser a més responsable de la seva biblioteca, que atresora un dels fons jurídics més importants d'Europa. Coincidint amb els 10 anys de la seva mort, la institució el recorda i

li ret homenatge organitzant una exposició amb els seus dibuixos. Es tracta de mig centenar d'obres, la majoria realitzades al carbonet, on es veuen retrats, marines i racons de la capital catalana. També s'exposen els seus llibres sobre llenguatge jurídic i objectes personals. **Biblioteca del Col·legi d'Advocats de Barcelona (Mallorca, 283). Del 9 de febrer al 2 de març.**

Copa del Rei

**FC BARCELONA VS
RCD MALLORCA**

Escolta La Graderia avui a les 19h i la retransmissió del partit a partir de les 20:30h amb Sique Rodríguez i Lluís Flaquer.

LA COMPETÈNCIA ÉS DURA.
ONA FM. ESPORT & DIVERSIÓ.

"De vegades
al futbol
s'han de marcar
gols."

Thierry Henry, futbolista.